

Moskvada oxumuş Azərbaycan övladı

Ələkbər Hüseynov: "Özümü Heydər Əliyevin uzaqgörən təhsil siyasətinin bəhrəsi hesab edirəm"

Müsaibim Ələkbər Güləhməd oğlu Hüseynovdur. O, Azərbaycan Texniki Universitetinin professoru, texnika elmləri doktoru, "Maşınların etibarlılığı və təmir texnologiyası" kafedrasının müdiri, Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının Ekspert Şurasının üzvü, Moskva şəhərində nəşr edilən "Вестник машиностроения" jurnalı redaksiya heyətinin və YAP-ın üzvüdür.

- Dünyanın inkişafını şərtləndirən amillər sırasındadır texniki elmlər. Təbiət elmlərinin əsasını riyaziyyat, fizika, həndəsə və bu sıra ilə törəmə fənlər təşkil edir. İnsanlar göz açıb həyatda gördüklərinin mahiyyətinə nüfuz etdikcə, ətraf aləmin sirləri yavaş-yavaş onlar üçün açılır.

- Bəli. O sirlər açıldıqca da kainatın necə bir sirr saxlandığı, möcüzələr məkanı olduğu aşkara çıxıb. Hələ görünənlərin elm olduğu təsdiqlənmediyi o dövrlərdə isə vəhşi primitivlikdən qurtulmaq, yaşamaq asanlaşdırmaq zərurəti, kiçik hadisə və qəzalardan qorunmaq və daha güclü başqaları tərəfindən yenilməmək üçün yaşamaq uğrunda mübarizə elementlərinə bələd olmaq marağı çox olmuşdur. Sonradan gördüyünü müşahidə edib yazmaq və gələcəyə ötürmək vərdişi formalaşmışdır. İnsan topluları bir çox həqiqətləri müşahidələr əsasında aydınlığa çıxarmışdır. Həmin müşahidə və gündəlik tələblər, beləcə, ayrı-ayrı elmi araşdırmalar və tədqiqatlar bəşər övladını gerçəkliklərlə baş-baş qoymuşdur. Görünən və görünməyən qeyri-adiliklər mühit cazibəsindən çıxaraq, zərurətdən elm və alimlik mərtəbəsinin qurulmasına gətirmişdir. O vaxt bilikli insanlardan qorxurdular, indi isə nadanlardan.

- Elmi ibadət sananlardan biri də professor Ələkbər Hüseynovdur. Sizi yaxından tanımaq istəyənlər üçün Ələkbər müəllim kimdir?

- Ələkbər Güləhməd oğlu Hüseynov 1956-cı ilin 26 iyun tarixində Salyan rayonunun Yolüstü kəndində doğulmuşdur. 1974-ci ildə həmin rayonun Kərimbəyli kənd orta məktəbini bitirmişdir. 1974-1977-ci illərdə Rusiya Federasiyasının Ussuriysk şəhərində Sovet Ordusunda hərbi xidmətdə olmuşdur. Vətənə qayıtdıqdan sonra ulu öndər Heydər Əliyevin 1970-80-ci illərdə aparıldığı təhsil siyasəti nəticəsində keçmiş Sovetlər Birliyinin müxtəlif şəhərlərinə təhsil almaq məqsədilə göndərilmiş gənclərin sırasında 1977-ci ildə Moskva Dövlət Aqro-Mühəndislik Universitetinə qəbul olunmuş, orada mühəndis-pedaqoq ixtisası üzrə əyani təhsil almışdır. Xalqını bütün ruhu, canı ilə sevdiyi üçün də onun burada təhsil almasını istəyən millətin müdrik, aqil oğullarına layiq olmaq üçün dərslərindən əla qiymət almağı özüne borc sanan və tələblik illərində həm qrup, həm də "patok" nümayəndəsi, eləcə də fakültə komsomol komitəsinin katibi seçilmiş bir azəri övladı.

- Kənddə təhsil almış və Moskva kimi qarışıq paytaxt şəhərində əlaçlı tələbə, ictimaiyyəti bir gənc üçün bütün bu sadalananlar çətinlik törətmirdi ki? Bu gərginliklərdən necə çıxa bilirdiniz?

- İradə gücü əsasdır. Bu, həm də mənim riyaziyyat, fizika dərslərinə olan maraq və sonsuz istəyimin məntiqi nəticəsi idi. Kənddə mən texniki fənləri güclü şəkildə mənimsəmişdim. Müəllimlərimiz də hərtərəfli, savadlı və kamil insanlar idi. Bir də in-

san qarşısına məqsəd qoysa və vaxtı səmərəli istifadəyə yönəltsə, bundan da böyük uğurlara nail ola bilər. Mənim də gecə-gündüz oxumağım, tapşırıqlara məsuliyyətlə yanaşmağım kollektiv tərəfindən qəbul olunmağıma zəmin yaratdı. O çətin işlərin öhdəsindən layiqincə gəldim. Mənə etimad göstərilməsi müəyyən qədər mənim zəhmətlə ucala biləcəyimə hörmət yaradıb və sevilməyimin əsası sayılıb. 1982-ci ildə həmin universiteti fərqlənmə diplomu ilə başa vurdu. Fakültə Elmi Şurasının qərarı ilə əyani aspiranturada oxumağım məsləhət görüldü.

- Hansı tələblərdən irəli gəldi Sizin Moskvada təhsil almaq istəyiniz?

- Hələ biz orta məktəbdə oxuduğumuz

müdrük insan haqqında düşünəndə onun zəkası, gücü, qətiyyəti, yorulmazlığı qarşısında heyrət etməyə bilmirsən. Bu böyük şəxsiyyət Azərbaycanın həmin dövr və uzaq gələcəyi, daha doğrusu, indiki müstəqillik dövrü üçün də zəruri vəzifələri eyni peşəkarlıqla, ustalıqla yerinə yetirir, inkişaf etdirirdi. Əslində bunlar insan zəkasının möcüzəsi və Allah qüdrətinin qoşalığı idi. Məhz xalq tərəfindən sevilən şəxsiyyətdə - Heydər Əliyevdə cəmləşmişdi.

- Namizədlik işini yəqin ki, Moskvada müdafiə etdiniz?

- Bəli. Oxuduğum universitetin "Maşınların təmiri və etibarlılığı" kafedrasında əyani aspiranturada təhsil aldım. Müvəffəqiyyətlə namizədlik dissertasiyasını müdafiə etdim və texnika elmləri namizədi elmi dərəcəsinə layiq görüldüm. Elmin dərinliyinə yiyələnmək istəyimi məni doktorluq dissertasiyası üzərində işləməyə ruhlandırdı. 2003-cü ildə Moskva Dövlət İnformatika və Cihazqayırma Akademiyasında "Maşınqayırma texnologiyası" ixtisası üzrə doktorluq dissertasiyasını müdafiə edərək, texnika elmləri doktoru elmi adını qazandım. Bir neçə il sonra professor oldum. 1989-cu ildən Azərbaycan Texniki Universitetinin "Mühəndis qrafikası", "Maşınların etibarlılığı və təmir texnologiyası", "Maşınqayırma texnologiyası" kafedralarında assistent, baş müəllim, dosent və professor vəzifələrində irəliləmişəm. Hal-hazırda "Maşınların etibarlılığı və təmir texnologiyası" kafedrasının müdiri vəzifəsində fəaliyyət göstərirəm.

- Ələkbər müəllim, çox gözəl məqalələrə toxundunuz.1969-1982-ci illərdə həyatınızın elə bir sahəsi olmadı ki, sürətlə inkişaf etməsin. Bunların nəticəsi idi ki, müstəqilliyimizi əldə edəndə, məlum oldu ki, bütün sahələr üzrə mütəxəssislərimiz var. Ələkbər müəllim, bəlkə "o meh-

Çatışmazlığı hiss olunan həmin mütəxəssislərin hazırlanması üçün dahi şəxsiyyət Heydər Əliyev Sovetlər Birliyinin ən nüfuzlu təhsil ocaqlarına Azərbaycan gənclərini oxumağa göndərirdi. Onlar əsasən Sovetlər Birliyinin paytaxtı Moskvada yerləşən ali məktəblərə, Leningrad, Novosibirsk, Kiyev, Minsk və digər başqa şəhərlərin ali məktəblərinə yerləşdirilirdi. Fəxrlə demək lazımdır ki, bu müdrük insan haqqında düşünəndə onun zəkası, gücü, qətiyyəti, yorulmazlığı qarşısında heyrət etməyə bilmirsən. Bu böyük şəxsiyyət Azərbaycanın həmin dövr və uzaq gələcəyi, daha doğrusu, indiki müstəqillik dövrü üçün də zəruri vəzifələri eyni peşəkarlıqla, ustalıqla yerinə yetirir, inkişaf etdirirdi. Əslində bunlar insan zəkasının möcüzəsi və Allah qüdrətinin qoşalığı idi. Məhz xalq tərəfindən sevilən şəxsiyyətdə - Heydər Əliyevdə cəmləşmişdi.

illərdə ulu öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə respublikamızın iqtisadiyyatı, sənayesi uğurla və yüksək tempə inkişaf etdirilirdi. Sənayenin elə sahələri var idi ki, ölkəmizin ali məktəblərində bu sahələr üzrə mütəxəssislər hazırlığının qıtlığı vardı. Çatışmazlığı hiss olunan həmin mütəxəssislərin hazırlanması üçün dahi şəxsiyyət Heydər Əliyev Sovetlər Birliyinin ən nüfuzlu təhsil ocaqlarına Azərbaycan gənclərini oxumağa göndərirdi. Onlar əsasən Sovetlər Birliyinin paytaxtı Moskvada yerləşən ali məktəblərə, Leningrad, Novosibirsk, Kiyev, Minsk və digər başqa şəhərlərin ali məktəblərinə yerləşdirilirdi. Fəxrlə demək lazımdır ki, bu

riban, o əziz tələblik illəri"ndən söz açmaq, yaşanmış hansısa yaddaqalan xatirələrinizə nəzər salaq?

- Məhriban, yaxşı deyilib: "Sizlər yada düşəndə ürəyimin telləri, O mehriban, o əziz tələblik illəri". O vaxtları həyəcanlı xatırlamaq olmur. 1978-79-cu tədris ili idi. Mən ikinci kursda oxuyurdum. Qrip tutmuşdum və xəstələnmişdim. Ona görə də dərəcə getməmişdim. Tələbə yoldaşlarımdan biri mənə dedi ki, sizi axtarırlar. Narahət oldum, dərəcə buraxdıma görə axtarıldığımı düşündüm. Sonra iki nəfər qaldığım otağa girdi. Məlum oldu ki, bu şəxslər Azərbaycanın Moskva şəhərində yerləşən nümayəndəli-

yindən gəlmişlər. Mənə izah etdilər ki, "inaqorodni" (digər müttəfiq respublikalardan gələn- mül.) tələbələrə Heydər Əliyevin görüşü olacaq. Haqqınızda bizdə məlumat var ki, əlaçlı oxuyursunuz və aqrar sektor üzrə məruzə üçün sizi nəzərdə tutublar. Mən onlardan soruşdum ki, mənə necə tapdınız. İzah etdilər ki, nümayəndəlikdə "inaqorodni" tələbələrin necə təhsil alması haqqında tam məlumat var. Siz əla qiymətlərlə və Aqrar Universitetdə oxuduğunuza görə aqrar sektor üzrə məruzə edəcəksiniz. Həmin illərdə Azərbaycanda sənayenin və kənd təsərrüfatının bütün sahələri çox sürətlə inkişaf edirdi və savadlı kadrlara da ehtiyac duyulurdu. Həmin yoldaşlarla birlikdə respublika nümayəndəliyinə getdik və nümayəndəliyin sədri, səhv etməməyə, Hüseynəliyevin qəbulunda oldum. Orada izah etdilər ki, sən aqrar sektor üzrə məruzə dinlənəcəksən. Məni məruzənin planı haqqında məlumatlandırdılar.

- Yəqin ki, çox həyəcanlandınız. O böyük, əfsanəvi insan qarşısında çıxış etmək çətin görünmədi ki?

- Doğrudan da elə oldu, həyəcədən ürəyim çırpınırdı. 1978-ci il tarixdə Heydər Əliyevlə "inaqorodni" tələbələrin möhtəşəm görüşü oldu. Həmin görüşdə Reyasət Heyətində ulu öndər Heydər Əliyevlə bərabər, Moskva şəhər Partiya Komitəsinin birinci katibi Qrişin, SSRİ təhsil naziri Yelutin əyləşmişdi və həmçinin Sovetlər Birliyinin yüksək vəzifəli şəxsləri iştirak edirdi. Ümummilli liderin həmin yığıncaqda möhtəşəm çıxışı oldu. Həmin çıxışdakı kəlmələr indi də yaddaşımdadır. İndi o anları xatırlayanda böyük qürur hissi keçirirəm.

- Yəqin ki, bir tələbə kimi çətinlikləriniz olurdu. Bəs ehtiyacınız yarananda kimə müraciət edirdiniz?

- Böyük şəxsiyyət Heydər Əliyevin nümayəndəliyə tapşırığı əsasında pulumuz qurtaran kimi ora ərizə ilə müraciət edib ehtiyacımızı aradan qaldırırdıq. Yaşayış vəziyyətiniz də yaxşı idi, yataqxanada yaşayırdıq. Bir qalırıdı üreklə oxumaq, kamilləşmək.

- Məzun olub vətənə döndükdən sonra Sizə hansı qayğı göstərildi?

- Onu xüsusi olaraq qeyd edim ki, böyük insan Heydər Əliyev uzaqgörənliklə bu məsələni də həll etmişdi. Onun diqqəti və qayğısı sayəsində Bakının mərkəzində Gəncə prospektində gənc mütəxəssislər üçün kommunal şəraiti yaxşı olan ailəli yataqxana tikilmişdi. Gələn "inaqorodnikləri" orada yerləşdirdilər.

-İnsanın kamil olması zəhmətdən keçir. Bu gün çatdığınız mövqeyə, qazandığınız uğurlara görə özünüzü kimə borclu sanırsınız?

- Sözlüm həqiqi mənasında, mən bu gün qazandığım uğurlara görə özümü hər mənada ulu öndər Heydər Əliyevin uzaqgörən təhsil siyasətinin bəhrəsi hesab edirəm. Moskva tələbə mühitindən qaynaqlanan elm, bilik və münasibət müstəvisində ortaya çıxan hər zərrəyə görə dahi insan Heydər Əliyevə minnətdaram. Heydər Əliyev müasir Azərbaycanı qurdu. Gözlənilən quruculuğun bir tərəfində də o zamanın tələbəri, ziyalıları da vardı. Əsil ziyallığı ilə bu xalqa xeyir verə biləcək kadrların yetişməsi ilə şəxsən özü məşğul olmuşdu. Ulu öndərin layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyevin də ənənələrimizə əsaslanan uğurlu təhsil siyasəti nəticəsində təhsilimiz yeni-yeni nailiyyətlər əldə edir. Ruhu şad olsun ulu şəxsiyyət Heydər Əliyevin.

- Boş vaxtınızda nə ilə məşğul olursunuz?

- Yeni-yeni kitablar, monoqrafiyalar, elmi məqalələr yazmaq vaxtımın çox hissəsini alır. Boş vaxtlarımda kitab, qəzet oxumağı sevirəm. Bu axarla elmin təməli sayılan riyaziyyat fənni ilə məşğul olmaq mənə müəyyən şəkildə güc verir, zəhmimi açır.

- Tələbə-gənclərimizə sözlünüz...

- Söz xatirə "sabahımız, gələcəyimiz" demirik onlara. Azad, müstəqil dövlətimizin bərqərarlılığı və əbədi yaşamağı, daha güclü, qüvvətli iqtisadi-siyasi-mədəni varlığını savadlı, bilikli gənclər və milli-mənəvi dəyərlərə sahiblik hissələrindən keçir. Böyük insan Heydər Əliyevin söylədiyi kimi: "Biz suverenliyimizi əldə etdik, bu azadlığı qoruyub saxlamaq məsuliyyəti və borcu gənclərimizin öhdəsinə düşür". Uğurlar diləyirəm xalqımızın hər bir övladına, gəncinə.

Sülhiyyə Musaqızı